

Onderwerp: De R.I. en de infiltratie
Etna-baai (West-Nieuw-Guinea) in
October 1954

2514
D.
GEHEIM

In dzz. nota van 16-11-1954 werd een kort overzicht gegeven van R.I.-activiteiten m.b.t. de inlijving van Nederlands Nieuw-Guinea bij de R.I.; daarbij werden tevens in grote trekken de lijnen aangegeven, langs welke de Indonesische regering zich voorstelde dit doel te bereiken.

Bovendien werd daarin uiteen gezet, dat de werkwijze der hiertoe in het leven geroepen organisaties, welke eigen doeleinden nastreven en vaak in staat waren de officiële regering in de door hen gewenste richting te drijven, het deze regering mogelijk maakte dergelijke organisaties te steunen en zo nodig zich daarvan te distantiëren.

Dit blijkt ook nu weer uit de jongste infiltratie, welke op 21-10-1954 in de omgeving van de Etna-baai (West-Nieuw-Guinea) plaats vond, waarbij een bende van 42 man zich ontscheepte en het binnenland introk, met het doel een guerilla-krijg te ontketenen en propaganda te voeren voor een volledige aansluiting van West-Irian bij de R.I. Zes der infiltranten - de bende was in totaal 48 man sterk - keerden, na de hoofdagent van politie VAN KRIEKEN in de Etna-baai gevangen genomen te hebben, naar het Indonesisch gebied terug.

Bij het terzake ingestelde onderzoek bleek, uit door de bende achtergelaten documenten, dat deze bende op 18-10-1954 het eiland Dobo verliet en althans gedeeltelijk tot het op de Aroe-eilanden (Indonesisch gebied, waartoe Dobo behoort) gelegerde 25e regiment infanterie der Indonesische landmacht behoort.

Uit het verhoor van de inmiddels gevangen genomen infiltrant O. TAURAN, is bovendien komen vast te staan, dat het commando over deze groep beruiste bij de vaandrig J(OHANNES) A. DIMARA, een Papoea afkomstig van Biak; voorts, dat deze infiltratie uitgevoerd werd onder auspiciën van aan het 25ste regiment infanterie toegevoegde semi-militaire onderdeel "Kadervorming", dat tevoren "Operatie-Irian" werd genoemd. Commandant hiervan is de ex-KNIL sergeant bij de voormalige A-Divisie te Soerabaja, de Ambonese Kapitein SAPIA te Paso (Ambon).

Op de door de Nederlandse regering ingediende protestnota's, welke eerst werden ingediend nadat de feiten en omstandigheden, waaronder deze infiltratie had plaats gevonden bekend waren, reageerde de Indonesische regering eerst op 19-11-1954. Door haar Minister van Voorlichting, Dr TOBING, werd namelijk tegenover het Indonesische Persbureau "P.I.-Aneta" op die datum verklaard, dat niets waar was van de door het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken uitgegeven verklaring, dat eenheden van het Indonesische leger in Nederlands Nieuw-Guinea zouden zijn geïnfiltreerd.

Naar de mening van Dr TOBING is het de politiek van Nederland, aan de vooravond van de bespreking van de kwestie Nieuw-Guinea in de algemene vergadering der Verenigde Naties te trachten zoveel mogelijk argumenten te verzamelen om een voor Nederland gunstige stemming te kweken en om in het geschil sterker te staan.

De Indonesische regering weet, aldus gaat deze woordvoerder verder, niets van deze beweerde infiltratie af. Wel is haar bekend, dat er in Nieuw-Guinea onrust heerst. Dit is echter begrijpelijk en wijst op de toenemende wens naar onafhankelijkheid van het volk van West-Irian. Dat deze drang naar onafhankelijkheid af en toe los barst, is uitsluitend het gevolg van deze wens en zij komt tot uiting, zonder dat daartoe inmenging van buiten nodig is. Indonesische infiltranten hebben hiermee niets te maken, zo zeide deze mi-

- nister -

GS 15065/OR.

nister, die de verklaring van de Nederlandse regering "ongelofelijk" noemde. Van de in de Nederlandse verklaring genoemde organisatie "Operatie Irian" had hij b.v. nooit gehoord.

Ook deze officiële ontkenning past in het kader van de door de R.I. gebruikte tactiek, waarbij zij als het in haar kraam te pas komt, beschuldigen van betrokken te zijn geweest bij plaats gehad hebbende acties, zoals deze infiltratie, ontkent.

Omtrent de leider van deze laatste infiltratie, de Papoea J.A.DIMARA, is het volgende bekend.

a. Op 2-6-1953 berichtte "Antara", dat als resultaat van een gedachtenwisseling tussen de welbekende SILAS PAPARE en A.B. KARABUI, betreffende de vorming van West-Irian als autonome provincie in de R.I. en de vorming van een voorlopige regering voor dat gebied, op een plenaire vergadering van Iriaanse jongeren te Toeren +), nabij Malang, op 25-5-1953 aldaar werd opgericht de "Gerakan Aksi Bersama Pembebasan Irian (Barat) = een beweging voor gezamenlijke actie ter bevrijding van West-Irian, afgekort "GABPI", ook wel "GAPIB", met SILAS PAPARE als voorzitter en J.A.DIMARA als één der adviseurs.

Deze beweging stelt zich tot taak om de inhoud van de proclamatie van 17-8-1945 te verwezenlijken en de politieke partijen en andere organisaties, welke met de strijd voor de onafhankelijkheid van West-Irian instemmen, ter verwezenlijking van dat ideaal tot samenwerken uit te nodigen.

b. Enkele maanden later komt de naam van DIMARA andermaal naar voren en wel in een inlichtingenrapport van de Alg.Politie te Sorong.

De inhoud van dit rapport (bericht) komt hierop neer, dat een zegsman op 11-12-1953 te Ambon vernomen zou hebben, dat op 10-12-1953 de personen van:

1. J. DENO;
2. J. A. DIMARA;
3. M. S. SERLATA en
4. M. PATIRA,

per m.s. "Kasimbar" uit Ambon naar Dobo waren vertrokken. Deze lieden, allen behorende tot het Bataljon "Tjenderawasih" (= paradijsvogel: rapp.), zouden opdracht hebben gekregen in Nieuw-Guinea te infiltreren.

Dit viermanschap, dat de reis Ambon/Dobo in burger maakte, zou bestaan uit een Menadonees, een Papoea, een Ambonees en een Javaan. Bovendien zou één van hen de rang van luitenant hebben (gebleken is, dat DIMARA, de leider van de infiltranten-groep van de Etna-baai, de rang van "letnan-moeda" = vaandrig had; rapp.).

De door dit viertal op deze reis meegenomen bagage zou bestaan hebben uit enkele kleine valiezen en 4 of 5 kistjes.

Over eventuele meegenomen wapens, alsmede over de (vermoedelijke) tijd en plaats van de infiltratie in Nieuw-Guinea, kon zegsman geen bijzonderheden verstrekken.

c. Weer enkele maanden later wordt de naam van J.A. DIMARA wederom genoemd.

- Op -

+) Dat de "GABPI" juist te Toeren werd opgericht, is geen toevalligheid, daar destijds op deze plaats een zg. "Cie Irian" gelegerd was, dezelfde compagnie, welke later kwaadschiks in het 507 Bataljon Surabaya werd opgenomen.

Op 8-7-1954 meldt het links socialistische, te Djakarta verschijnende, dagblad "Sumber" in een eigen correspondentie namelijk, dat op de 4de dier maand door "leiders van het volk van West-Irian" een vergadering was gehouden, waarop verschillende besluiten werden genomen, o.m. het gehele volk van Indonesië op te roepen om te strijden voor de terugkeer van West-Irian tot het Indonesische territoir. Voorts om er bij de regering op aan te dringen de Nederlands-Indonesische Unie unilateraal op te zeggen indien West-Irian niet in de agenda der besprekingen wordt opgenomen; de delegatie terug te roepen als Nederland zijn standpunt handhaaft en onmiddellijk een autonoom bestuur voor West-Irian in te stellen, overeenkomstig de wensen van het volk van West-Irian. Bovendien werd geëist de kwestie West-Irian voor de Verenigde Naties te brengen.

De besluiten werden ondertekend door de algemeen voorzitter van de "GABPI" SILAS PAPARE en een 14-tal personen, w.o. J.A. DIMARA, die daarbij tevens de aantekening stelde: "leider van het volk van Biak".

Bij het verhoor van de gearresteerde infiltrant TAURAN, noemt deze de namen van verscheidene mede-infiltranten. Hieronder komen ook voor: J.A. DIMARA, DENNO en SERLATA. De naam van PATIRA wordt niet genoemd, wel zekere PATIRAN; de waarschijnlijkheid is groot, dat de infiltrant PATIRAN identiek is aan de eerdergenoemde M. PATIRA. Hierdoor is het onder b aangehaalde bericht in feite bevestigd.

De conclusie moet dan ook getrokken worden, dat deze infiltratie geruime tijd voorbereid is; immers verliet het bewuste viertal reeds op 10-12-1953 Ambon - alwaar de opdracht tot infiltratie werd gegeven - met bestemming Dobo. Kennelijk is de te Dobo doorgebrachte tijd benut om deze infiltratie verder uit te werken en voor te bereiden.

In dit verband verdient nog melding, dat omstreeks medio April jl. in de dicht bij de Etna-baai gelegen Kajoemerah-baai een prauw werd gesignaleerd, waarin zich 9 gewapende inzittenden bevonden, die propaganda voor de R.I. maakten. Ook deze tocht moet als een voorbereiding van de infiltratie Etna-baai worden gezien.

Uit het proces-verbaal van verhoor van TAURAN, blijken nog de volgende bijzonderheden:

1. Te Paso (Ambon) is een militaire opleidingsschool gevestigd voor de guerilla-krijg in West-Irian; commandant hiervan is de hiervoren genoemde Kapt. SAPIA;

2. Commandant van het 25ste Reg. Inf., waartoe o.a. het Bataljon "Tjenderawasih" en het onderdeel "Kadervorming" behoren, nog steeds is de Lt. Kol. SUKOWATI;

3. Te Ambon onder de jongeren uit de bevolking een intensieve propaganda wordt gevoerd om deel te nemen aan de guerilla-krijg in "Irian", teneinde dat gebiedsdeel onder de soevereiniteit van de R.I. te brengen;

4. Deze propaganda o.a. werd gevoerd door SOEKARNO bij zijn jongste bezoek aan Ambon, door SILAS PAPARE, Kapt. SAPIA en diverse, niet bij naam bekende, burgerlijke autoriteiten;

5. J.A. DIMARA in het tijdvak 10-12-1953 (vertrek uit Ambon tezamen met DENO, SERLATA en PATIRA) tot 21-10-1954 (landing infiltranten aan Etna-baai) zeker nog éénmaal is teruggeweest;

6. Hij (DIMARA) in October te Dobo terugkeerde met 18 soldaten (in uiform) ex Ambon en 1 burger ex Tual;

7. TAURAN de opdracht tot deze infiltratie in eerste instantie ontving van Kapt. SAPIA; deze opdracht luidde: vertrekken naar Dobo en aldaar met

de andere ex-militairen wachten, totdat de vaandrig DIMARA hen zou verzamelen om de oversteek naar "Irian" te maken, teneinde daar een guerilla-krijg te voeren.

Uit de hiervoren aangehaalde gegevens blijkt onomstotelijk, dat:

- 1e. de opdrachtgevers tot de jongste infiltratie, o.a. Kapt. SAPIA, te Ambon zetelen;
- 2e. deze plaats beschouwd moet worden als de basis, van waaruit de acties tegen Nederlands Nieuw-Guinea geleid worden.

KABINET, 30-11-1954

Sg.